

Neuberth, ansat 1908, *Johanne Spolert*, ansat 1899, *Anton Knutson*, ansat 1904, *Karoline Lagerløv*, ansat 1911.

Levanger offentlige lærerskole¹⁾.

Da det efter skoleloven av 1827 gjaldt opprettelse av seminar i Trondhjems stift, varte det en tid før man kom til enighet om stedet hvor det burde ligge. Myndighetene lot det være sig magtpaaliggende at træffe det bedst mulige valg med hensyn til bestyrer. Nu hadde sognepresten i Klæbu, *Hans Jørgen Darre*, ved flere leiligheter paa en ærefuld maate henledet oppmerksomheten paa sig, og ved kgl. resolution av 20 februar 1838 bestemtes det at seminaret skulde opprettes paa Klæbu prestegaard og Darre ansættes som dets bestyrer. Der skulde til en begyndelse optages 12 elever, og undervisningen ordnes efter det for Asker i 1837 vedtagne reglement, med de forandringer og lempninger som de stedlige forhold gjorde nødvendige. Seminarets aapning fandt sted 7 januar 1839.

I Darre fik seminaret en høit begavet lærer. Ole Vig har sagt om ham: „Hans mage i personlig lærerbegavelse har jeg ikke truffet nogensteds.“ Især la han vekt paa at fortælle godt i øvelsesskolen, navnlig i bibelhistorie, likesom han ogsaa skildres som en fortrinlig veileder i den kateketiske kunst. Som andenlærer var straks ansat cand. theol. *Nicolai Ulstad*. En god støtte hadde seminaret i biskop *Bugge* og i dennes søn, den høitbegavede skolemand rektor *Fr. Bugge*, som ved en utenlandsreise (1836—37) hadde lært fremmede lands skoler at kjende, og med særlig interesse hadde sat sig ind i ordningen av seminaret i Weissenfels, hvis bestyrer dengang var den bekjendte *Wilhelm Harnisch*. Gjennem rektor *Bugge* fandt baade metoder og lærebøker vei fra Weissenfels til Klæbu seminar.

Efter Darre, som i 1849 var utnævnt til biskop i Trondhjem, blev *Carl Peter Parelius Essendrop* seminarets bestyrer (1849—59). „Et bedre valg kunde neppe være truffet. Han var en helstøpt personlighet, en sjelden alvorlig mand i al sin færd. Han var en mægtig prædikant, en udmerket kateket og en klar og grei foredragsholder. Han forstod i sjelden grad baade i sin omgang og i sin undervisning at vinde elevenes udelte kjærlighet, høiagtelse og tillid. Man merket i ham altid den erfarne og kyndige faderlige ven og veileder. Hans undervisning var i høi grad klar, dyp og tankevækkende, like tiltalende for aand og hjerte. Mange av hans elever har fortalt at opholdet ved seminaret under hans veiledning hører til de dyrebarest og kjæreste minder de eier.“ Mange av hans

elever mottok under hans veiledning sterke religiøse indtryk, og blev til megen velsignelse for de menigheter hvor de fik sin virkekræds. Paa grund av sin overlegne dygtighet og kraft kaldtes Essendrop senere til de høieste stillinger, til biskop i Tromsø, senere til biskop i Kristiania og til kirkestatsraad. Han døde i 1893.

„Seminarets første elevkuld kom selvfølgelig til at indta en særstilling inden den tids lærerstand. De raget, aandelig tal, et hode over alle de andre, der var „hjemmelavede“. De hadde større kundskaper end den gamle lærerstand, og de hadde faat en god *praktisk* veiledning. At være seminarist var derfor i de dage noget stort i det almindelige folks bevissthet. Med seminaret var der dog kun gjort en begyndelse. Det var jo endda bare en logerende paa Klæbu prestegaard. Dette forhold var i selve resolutionen hvorved seminaret blev opprettet, betegnet kun som en „midlertidig“ ordning. Skulde det bli til noget, maatte det bli mere selvstændig. Det trængte jo ogsaa meget mere rum end prestegaarden kunde ofre, hvis det skulde faa utvide sig og vokse. „Sletten“, en myrstrækning, der støtte like op til prestegaardens indjord, blev utset til fremtidig plads for seminaret, og det er interessant at følge dets vekst der borte paa moltemyren. Først opførtes en fastskolebygning. Det var nok i 1840. Det blev seminarets øvelsesskole. Saa blev i 1841, efterat det var bestemt at en tredjelærer skulde ansættes, en bolig opført for denne. I 1843 opførtes igjen en bygning, med 6 undervisningsværelser for seminaret; det var den senere saakaldte „gammelbygning“, og samme aar opførtes økonomibygningen med tilhørende spisesal for elevene. Og siden ut gjennom aarene blev den ene bygning efter den anden opført, saa der i 1892, da seminaret flyttedes, var 22 træbygninger med en assurancesum av omkring 100 000 kr. Der blev ogsaa gjort meget til stedets forskjønnelse. Hver lærerbolig hadde sit særskilte haveanlæg. En større seminarhave blev ogsaa anlagt. Træplantninger foretokes. Veier og smaa parker anlagdes. Samtidig med denne *ytre* vekst gik der umiskjendelig for sig en sterk indre vekst: Elevantallet tiltok aar for aar; der blev flere lærere, og undervisningen kom snart ut av de famlende forsøk der gjerne hefter ved enhver ny og uprøvet gjerning. Undervisningen antok snart mere faste former, der var saaledes tillempet, at de kunde tjene til retledning naar elevene som lærere selv skulde ta fat paa skolearbeidet. Man løsev sig mere og mere fra avhængigheten av de tyske forbilleder og lærte litt efter litt at staa paa egne ben. Der kom efterhvert større trykhet og ro over arbeidet, og elevene befandt sig vel derunder. Klæbu-seminaristene var høit anskrevne og meget eftersøkte utover landet. Og der blev mange av

¹⁾ Væsentlig efter A. Forfang Klæbu seminar og Levanger lærerskole (1902).